

הצעות ועדת הכספים

כפי שאושרו על ידי מליאת הכנסת

הצעותיה של ועדת הכספים לדו"ח השנתי 18 של מבקר המדינה

כפי שאושרו על ידי מליאת הכנסת

1. תקציב לשנת 1966/67 וביצועו (משרד האוצר)

א. ועדת הכספים מדגישה את הצורך להמשיך ולחתור להצגה משמעותית יותר של התקציב על מטרותיו. בדרך זו אף יושג, במרוצת הזמן, צמצום הפירוט הטכני של התקציב והצורך בשינויים במהלך השנה.

הוועדה מציינת את הצעדים שנעשו על ידי אגף התקציבים לקראת תקציב פעולות מקיף. בד בבד עם המעבר לתקציב פעולות יש לחזק כלי הבקרה הפנימיים של אגף התקציבים לגבי ביצוע התקציב על ידי המשרדים השונים.

ב. הוועדה חוזרת על קביעתה, שנתקבלה במסגרת סיכומיה והצעותיה לדו"ח השנתי 17, שבשעת הכנת הצעת התקציב על משרד האוצר לכלול בה במפורט, ולא בסעיפי הרזרבות, כל הוצאה שניתן לחזותה מראש. שכן תכנון התקציב וחלוקתו חייבים להיעשות בדרך שתאפשר שמירה מירבית על מטרותיו וסעיפיו כפי שאושרו בתחילת השנה, ואילו הצגת מטרותיו לכנסת ולציבור צריכה להיות ברורה מראש עד כמה שאפשר.

ג. הוועדה מדגישה את הצורך לשמור בקפדנות על הכלל שתקציב המיועד לתשלום שכר אין להעבירו לכיסוי פרטים אחרים אלא תוך צמצום מספר העובדים.

ד. הוועדה מפנה תשומת לב האוצר לצורך להשלים את הפעלת השיטה, לפיה תוצג ההשקעה הכוללת שתידרש לביצוע כל פרויקט רב שנתי (בנייה, כבישים, וכיו"ב) לצד סעיף ההוצאה השנתית השוטפת.

ה. הוועדה רואה כטעון תיקון את המצב, לפיו במקרים מסוימים מועברים סכומים בתקציב הפיתוח, המיועדים לביצוע תכניות כעודפים משנה לשנה, כאשר נדחית התחלת הביצוע משנת תקציב לשנת תקציב. בדרך זו נפגמת הבהירות הדרושה בדבר הסכומים העומדים לרשות הממשלה להוצאה בשנת התקציב.

ו. הוועדה מקבלת דעת הביקורת שעקרונית מיועד תקציב הפיתוח למטרות היוצרות נכסים שהן בבחינת זכויות המדינה.

2. ערבויות (משרד האוצר)

ועדת הכספים מפנה תשומת לב שר האוצר לדו"ח המיוחד של מבקר המדינה על ערבויות המדינה, שנערך על פי בקשתה של הוועדה, וכן לפרק בנושא זה בדו"ח השנתי 18.

בעקבות הביקורת מדגישה הוועדה במיוחד את המסקנות הכלליות הבאות:

א. (1) השיקול למתן ערבות צריך להתבסס לא רק על בחינת כדאיותה של העיסקה המוצעת, חקר שווקים בהווה ובעתיד וכיו"ב, ותרומתה הצפויה למשק המדינה — אלא גם על ניתוח היכולת הפיננסית של הערוב, הריאליות של מידת השתתפותו בהשקעה, וטיבם של הבטחונות הנגדיים לערבות. הבדיקות הכלכליות צריכות להתבצע בראש וראשונה על ידי המשרד האחראי לענף המשקי שבתחומו מבוקשת הערבות; ואילו הבדיקות בדבר

היכולת הפיננסית של הערוב וטיב הבטחונות שהוא ממציא — צריכות להיות מוטלות בעיקר על משרד האוצר.

(2) יש להחיל את כל הכללים של בדיקות מוקדמות גם לגבי ערבויות הניתנות לאיגודים ממשלתיים; זאת בנפרד מהבדיקות הנעשות מבחינת האיגוד עצמו.

(3) יש להגדיר קריטריונים לגבי הנסיבות והתנאים שבהם יומלץ על מתן ערבות וכן לקבוע נהלים לעריכת הבדיקות לסוגיהן ולשליבהן, תוך הגדרת תחומים בין התפקיד המוטל על משרד האוצר ליתר המשרדים בדבר אחריותו של כל משרד לבדיקות המוקדמות.

הוועדה רואה כצעד בכיוון זה את עריכת קובץ הוראות נוהל לטיפול בערבויות, שהוציא לאחורונה החשב הכללי.

(4) בקשת הערבות המוגשת לוועדת הכספים צריכה להיות מלווה בתשובות בכתב למספר שאלות בסיסיות שיפורטו בשאלון מיוחד שיוכן למטרה זו.

(5) יש לקיים מעקב סדיר אחר דרכי הניצול של האשראי על ידי הערוב וקיום תנאי הפרעון של ההלוואה.

ב. הוועדה תמימת דעים עם מבקר המדינה כי על נציגי הממשלה המופיעים בפני ועדת הכספים למסור לה, מיומתם הם, נוסף על כל חומר שנדרש על ידה ונוסף על תשובות לשאלון הנזכר לעיל — כל ידיעה העשוייה להחשב כרלוונטית, לנושא הערבות, בין לפי ראות עיניהם של הנציגים ובין לפי נקודות מבטם של חברי הוועדה, שניתן לצפות להם.

ג. הוועדה רושמת לפניה שנציב שירות המדינה הביא לידיעת משרדי הממשלה, בחוזר מיוחד, את הקביעות העקרוניות של הביקורת — בדו"ח האמור — בדבר מגעם החברתי של עובדי מדינה לבין אנשי עסקים, שבעניניהם הם מטפלים במסגרת תפקידם.

*

ד. הוועדה מציינת שממצאי הביקורת, בדו"ח האמור, המתייחסים לערבויות לחברת "סומרפין" — יש בהם כדי לתמוך במסקנות בנושא זה, שהונחו על ידי ועדת הכספים על שולחן הכנסת ביום כ"ט בטבת תשכ"ז (11.1.1967).

3. הלוואות לחברת ספנות (משרד האוצר — אגף החשב הכללי)

בעקבות הפרק על "הלוואות לחברת ספנות" מקבלת ועדת הכספים דעת הביקורת, כי הפניית משאבי המדינה למפעל אחד בממדים כה גדולים מחייבת — אף אם המדובר בחברה גדולה ובעלת מוניטין בעולם, כפי שמציינת הביקורת — לערוך ניתוח מפורט ומעמיק של התכניות המוצעות על הסיכונים הכרוכים בהן ושל מידת התרומה הריאלית הצפויה מהן לפיתוח המשק הלאומי.

הוועדה מציינת צמצום היקף ערבויות המדינה והקטנת חוב החברה לגורמים הממשלתיים, בממדים ניכרים, שבאו בעקבות הביקורת.

4. קבלת עובדים לשירות המדינה — מכרזים פומביים (נציבות שירות המדינה)

ועדת הכספים מקבלת דעת הביקורת בדבר יתרונותיה של שיטת מכרזי עתודה ומכרזים קיבוציים על המכרזים למשרות בודדות. יש בשיטה זו להגביר את האימון בדרכי קבלת עובדים לשירות המדינה על פי מכרזי ציבורי ולעודד מועמדים מתאימים לגשת למכרזים.

הוועדה רושמת לפנייה הודעת נציבות שירות המדינה כי אף היא מכירה ביתרונות השיטה הנדונה שהופעלה על ידה באופן חלקי גם בעבר. הוועדה מביעה דעתה כי רצוי להרחיב ככל האפשר, ובהקדם, את השימוש בה.

כן רושמת לפנייה הוועדה הודעת נציבות שירות המדינה, בעקבות הביקורת, כי ייקבע הסדר של פרסום חוזר למכרזים כאשר הפרסום הראשון לא הביא לתוצאות, וזאת לא יאוחר מחודשיים מהמכרז הקודם ועל יסוד הבקשה הראשונה לפרסום המכרז.

5. הביקורת הפנימית במשרדי הממשלה (נציבות שירות המדינה)

ועדת הכספים מציינת בצער את ההתפתחות האיטית בהפעלת ביקורת פנימית במשרדי הממשלה עליה החליטה הממשלה עוד ביולי 1959. בשלושה משרדים, משרדי הבריאות והדואר, שהם גדולים במיוחד, ומשרד הדתות טרם הופעלה ביקורת פנימית כלל; אף בחלק מן המשרדים בהם הוקמו יחידות ביקורת אין הן פועלות כראוי.

הוועדה מייחסת חשיבות רבה לביקורת פנימית ותובעת לחזקה ולהפעלה בהקדם בכל המשרדים.

על היחידות לביקורת פנימית להיות כפופות ישירות למנהלים הכלליים, לעסוק אך ורק בתפקידי ביקורת ולא ליטול על עצמן כל תפקידי ביצוע.

הוועדה מקבלת דעת מבקר המדינה בדבר הצורך שיחידת מטה מרכזית מטעם הממשלה תתן יעוץ ליחידות לביקורת פנימית, תתווה קווים להכשרת עובדים עבורן ולהרחבת הידע המקצועי.

הוועדה מבקשת את שר האוצר לדווח לה על נושא זה בכללותו במסגרת דו"ח הביצוע על ההצעות לדו"ח 18.

6. הפיקוח על העברת תמורות יצוא (אגף מטבע חוץ)

ועדת הכספים מציינת בעקבות הביקורת, כי סדרי הפיקוח על העברת מטבע חוץ המתקבל תמורת יצוא היו לקויים תקופה ארוכה. כתוצאה מכך לא היו בידי אגף מטבע חוץ נתונים מלאים ומעודכנים על הסכומים שלא הוכנסו. כן לא היה תיאום מספיק בין אגף מטבע חוץ למשרד המסחר והתעשייה להפעלת המעקב ולנקיטת צעדים נגד יצואנים שלא העבירו מטבע חוץ תמורת יצואם כנדרש.

הוועדה רואה חשיבות רבה בהפעלת מעקב יעיל ומתואם אחרי העברת תמורות יצוא, במיוחד לאחר שהונהגה שיטה לפיה ניתנים תמריצי יצוא עם ביצוע, ללא זיקה להעברת התמורה.

הוועדה רושמת לפנייה הודעת אגף מטבע חוץ ומשרד המסחר והתעשייה על הצעדים שבנקטו על ידם, ובכלל זה הגברת התיאום בין יחידותיהם וביצוע המעקב בשיטת מיכון.

7. המרכז לתפוצות (משרד ראש הממשלה)

ועדת הכספים קובעת, בעקבות ממצאי הביקורת, כי להקמת המרכז לתפוצות, בשנת 1965, לא קדמה הגדרה ברורה של תחומי פעולתו, ולכן עסק במקביל בשטחים בהם עסקו גם מוסדות אחרים. כן לא לוותה הקמתו בהחלטות שהיו דרושות על מנת לאפשר לו לפעול כראוי. מכאן, הליקויים העיקריים בעבודתו. יתר על כן, הדברים לא הוסדרו עד היום; אף לא הוקמה ההנהלה שהייתה צריכה להנחות פעולותיו.

הממשלה נדרשת לקבוע סופית ובהקדם, את מעמדו של המרכז לתפוצות, יעודו ותחומי פעולתו.

8. שירותי הבריאות לבני המיעוטים (משרד הבריאות)

הוועדה מציינת דברי מבקר המדינה בסיכום ביקורת מעקב, על ההרחבה שחלה בהיקפם של שירותי הבריאות לבני המיעוטים. הוועדה רושמת לפניה הודעת משרד הבריאות, כי בדעתו להרחיב בשנה הנוכחית את שירותי הרפואה המונעת לבדואים, כולל שירותי הבריאות לבתי הספר.

9. הטיפול בתאונות של תלמידים (משרד החינוך והתרבות)

משרד החינוך והתרבות נדרש להחיש תיקון הליקויים בכל הנוגע לטיפול בבעיית התאונות של תלמידים: השלמה ורכוז של הוראות בטיחות בבתי הספר ובמגרשי המשחקים, בדרך אליהם ומהם, ובמיוחד גם בכל הנוגע לטיולים; קביעת סדרים מינהליים תקינים שיבטיחו מעקב יעיל ומזורז אחר תאונות, כולל בדיקת ההצעה למנות קציני בטיחות מיוחדים; הפעלת אמצעים נגד אחראים לתאונות שנגרמו עקב רשלנות; קביעת הסדרים מתאימים בכל הנוגע לטיפול בביטוח תלמידים ושמירת זכויותיהם במקרים של תאונות.

10. השירות ההידרולוגי — כספים ומינהל (משק המים)

ועדת הכספים רואה כפסולה את הדרך בה נקט השירות ההידרולוגי בשני מקרים כדי להשיג מימון נוסף, אם כי בהיקף כספי לא גדול, להעסקת עובדים יומיים — על ידי הצגת חשבונות תמורת עבודה שבוצעו על ידי עובדים קבועים של השירות לזכות עובדים יומיים, בשמם ולא בשם השירות. הדבר מהווה עקיפה של הוראות חוק התקציב ועומד בסתירה לנהלים שנקבעו בתקנות כספים ומשק שעל פיהם חייבים לנהוג משרדי הממשלה.

11. ביטול עסקאות (מינהל מקרקעי ישראל)

ועדת הכספים מציינת את הליקויים שהעלתה הביקורת בדרכי הטיפול בביטול עסקאות על ידי מינהל מקרקעי ישראל, בתחומים הבאים: סדרי הטיפול בביטוח עסקאות; העדר עקרונות לגבי הסכומים שיש לחייב בהם את הלקוחות, לגבי גובה הפיצויים שיש לשלם לצד שני ולגבי שיעור הריבית על כספים ששולמו למינהל; נוהגים שונים במתן ארכות לבנייה; חוסר הקפדה על בדיקת תשלומי מסים על ידי הרוכש; אי הערכה מחדש של הנכס המוחזר בעת ביטול עסקה אף כשמשך הזמן מאז הרכישה לא היה קצר.

הוועדה רושמת לפניה הודעת מינהל מקרקעי ישראל על הצעדים שנקט לתיקון הליקויים. בקבלה דעת הביקורת בנושא קובעת הוועדה שהחלטות בדבר ביטול עסקאות שיש בהן משום שיקולי מדיניות, יובאו לאישור עקרוני בפני מועצת מינהל מקרקעי ישראל.

12. הטיפול בענייני האזרח ובפניותיו (מינהל מקרעי ישראל)

בעקבות הביקורת על סדרי הטיפול בענייני האזרח ופניותיו, במסגרת מינהל מקרעי ישראל, תובעת ועדת הכספים מהמינהל לארגן סדרי העבודה ביחידותיו באופן שיבטיח טיפול יעיל ומהיר בכל הנוגע לבעיותיו של האזרח הנוזק להן. על סדרים אלה להבטיח, בין השאר, ניתוב נכון של הפניות ביחידות השונות; מתן טיפול שווה, כשמדובר בדרישות ושירותים בעלי אופי שווה, הנמקה עניינית מלאה ובכתב במקרים של חריגה ושל החלטות התלויות בשיקול דעת.

הוועדה מפנה תשומת לב הממשלה לצורך לדאוג לכך, שכל המשרדים יקפידו על סדרים נאותים, כאמור.

13. סיוע למפעלים באזורי פיתוח (משרד המסחר והתעשייה)

ועדת הכספים חוזרת ומפנה תשומת לב הממשלה לצורך להקפיד על כך, כי מתן סיוע להקמת מפעלים יהיה מבוסס על בדיקה יסודית של סקרים ותחשיבים על כדאיות הייצור ועל סכויי הרווחיות של המפעלים.

אף כשמדובר באזורי פיתוח, כשלנגד עיני המחליטים עומדים גם שיקולי תעסוקה, חובה לתת את המשקל הראוי למבחנים הכלכליים בהקמת מפעלים כדי שיהיה בהם להבטיח תעסוקה רווחית ובת קיימא.

14. השקעות הממשלה בחברת המטוויות המאוחדות בישראל בע"מ (משרד המסחר והתעשייה)

ועדת הכספים קובעת, בעקבות הביקורת, כי ההחלטה על הקמת חברת "המטוויות המאוחדות בישראל בע"מ", שבאה מתוך רצון להמשיך להבטיח תעסוקה באזורי פיתוח, לא לוותה בבדיקות שהיו דרושות על מנת לעמוד על הסיכויים להצלחת המשימה שהונחה ביסוד הקמת החברה. אף עם הפעלת המיזוג לא הוכנו תכניות לארגון המטוויות מחדש. הפעלת המטוויות במסגרת החברה, לא זו בלבד שלא קידמה אותן לרווחיות אלא אף הביאה להפסדים גדולים.

הוועדה מקבלת דעת הביקורת השוללת הערכה בלתי ריאלית של נכסים, כפי שנעשתה בעת רכישת המטוויות על ידי החברה המאוחדת, וכן כי היה על הממשלה להבטיח לעצמה מידה נאותה של השפעה על ניהול החברה המאוחדת באופן יחסי להשקעתה ולסיכון שלקחה על עצמה.

15. פעולות המשטרה בירושלים השלמה (משטרת ישראל)

ועדת הכספים מציינת בהערכה קביעת מבקר המדינה, שממצאי הביקורת על פעולות המשטרה בירושלים השלמה מצביעים בכללותם על התארגנות מהירה של המשטרה ומילוי תקין ויעיל של תפקידיה החשובים בתקופת איחודה של ירושלים.

16. זכויות האזרח בעת מעצרו (משטרת ישראל)

ועדת הכספים רושמת לפניה, כי בעקבות הביקורת הוצאו על ידי המשטרה הוראות משלימות ונקבעו נהלים להבטחת תיעוד נאות בכל הנוגע לטיפול בעציר ושמירת זכויותיו החוקיות.

הוועדה רושמת לפנייה הודעת המשטרה למבקר המדינה, שבעקבות דיוני הוועדה על ממצאי הביקורת תיקנה המשטרה את הוראות הקבע כך, שיובטח כי בכל המקרים בהם זכאי עצור על פי חוק לבקש שתימסר ידיעה על מעצרו לאדם הקרוב אליו וכן לעורך דינו, תובא זכות זו לידיעתו עם הבאתו לתחנת המשטרה.

הוועדה תמימת דעים עם הביקורת, כי קיום סדרי רישום נאותים הוא אחד האמצעים הנחוצים והיעילים כדי לפקח על פעולה תקינה של המינהל, ומפנה לקביעה זו תשומת לב משרדי הממשלה ושאר הגופים המבוקרים.

17. אספקת אוכל לשוטרים ולעצורים (משטרת ישראל)

הוועדה רושמת לפנייה כי בעקבות הביקורת הוצאו על ידי המשטרה הוראות משלימות בכל הנוגע לסדרי רישום, הפיקוח והדיווח על אספקת מזון למשטרה וליחידותיה.

כן רושמת לפנייה הוועדה את ההודעה, כי המשטרה מינתה ועדת תזונה שתקבע לוח מזון מתאים לעצור; יוגבר הפיקוח על טיב האוכל וישופרו התנאים בהם הוא מוגש לעצור.

18. הוצאה לפועל (משרד המשפטים)

ועדת הכספים רואה בדאגה את המצב החמור והעגום העולה מממצאי הביקורת על סדרי ההוצאה לפועל.

הוועדה מדגישה את ההכרח בפעולה נמרצת ומקיפה לעקירת הליקויים החמורים שנתגלו ולתיקון יסודי ומהיר של המצב. הוועדה רושמת לפנייה הודעת מנהל בתי המשפט על הצעדים הראשונים שנקטו בתחום זה.

הוועדה מבקשת מאת מבקר המדינה לדווח לה על מידת ההתקדמות בתיקון המצב.

19. הכשרה מקצועית בדרך החניכות (משרד העבודה)

א. (1) משרד העבודה נדרש לעשות לתיקון הליקויים עליהם הצביעה הביקורת בתחום ההכשרה המקצועית בדרך החניכות: הפעלה סדירה של הוועדות המייעצות; בחינת כשירותם של מפעלים להעסקת חניכים; השלמת הכנתן של תכניות ודאגה להוצאה לאור של ספרי לימוד מקצועיים; מעקב סדיר אחר מידת התאמתן של תכניות הלימוד.

(2) תשומת לב מיוחדת יש לתת לייעול הפיקוח על קליטת החניכים במפעלים. בהקשר לכך מצטרפת הוועדה לקביעת הביקורת, כי פיקוח יעיל מחייב תכנון ודיווח לשם הסקת מסקנות, ועל משרד העבודה לפעול בהתאם לעקרונות אלה.

(3) בעקבות ממצאי הביקורת בכל הנוגע להסבה לרישום ממוכן (בפרק זה ובפרקים אחרים) מפנה ועדת הכספים תשומת לב משרדי הממשלה לכך, כי במקרים של הסבה משיטות רישום דיני לרישום ממוכן יש להבטיח רציפות ושלמות הפעולה עד אשר הוכח שאמנם הופעלה שיטת המיכון באופן תקין.

ב. ועדת הכספים רואה ליקוי קשה בכך שעל אף החלטת הממשלה, עוד ב-1960, טרם הגיעו משרד העבודה ומשרד החינוך והתרבות לתיאום מלא ביניהם בתחום החינוך המקצועי. כתוצאה מכך סובל עניין חינוכי חשוב.

שני המשרדים נדרשים להגיע לתיאום מלא לאלתר.

20. הקמת בניין בתי המשפט (משרד העבודה — מע"צ)

ועדת הכספים מקבלת דעת הביקורת, כי על מע"צ לגשת לביצוע מעשי של בנייה רק לאחר התקדמות נאותה של התכנון המפורט. כלל זה לא נשמר בעת ההכנות לבניין בית המשפט בתל אביב, דבר שגרם להוצאות מיותרות ולהארכת משך הבנייה. על משרדי הממשלה, מזמיני העבודות, להימנע מלהעלות דרישה כלפי מע"צ לפעול בניגוד לכלל האמור.

בעקבות הביקורת על ההיקף הכספי אליו הגיע ביצוע בניין בתי המשפט, רושמת לפניה הוועדה הודעת מע"צ ואגף התקציבים, כי כל בקשת הקצבה לצורכי תכנית בנייה — רב-שנתית מכספי התקציב תלווה בעתיד — בדברי ההסבר לתקציב — בהצגת היקפה הכולל החזוי ובציון הסכומים שיידרשו מדי שנה בשנה עד להשלמת הבנייה.

21. רישוי מוניות והפיקוח על הפעלתן (משרד התחבורה)

א. ועדת הכספים מציינת בחומרה רבה את ממצאי הביקורת בתחום סדרי מתן רישיונות למוניות, המצביעים על כך שסדרים לקויים אלה לא היה בהם כדי להבטיח פעולה תקינה וכדי למנוע מקרי הפליה שקרו.

הוועדה שמעה את הודעת משרד התחבורה על הצעדים שנקטו על ידו לתיקון הליקויים ומבקשת את מבקר המדינה להמשיך ולעקוב אחר ההתפתחויות בתחום זה.

ב. הוועדה מקבלת דעת הביקורת, כי רצוי שעקרון ההכרזה ברבים, שהנהיג משרד התחבורה בעקבות הביקורת לעניין רישיונות העומדים למסירה יופעל גם על ידי אותם משרדי ממשלה בהם טרם הופעל, במקרים דומים בהם עומדות למסירה זכויות בעלות שווי כסף.

22. הובלה בשעת חירום (משרד התחבורה)

ועדת הכספים רואה בחומרה ממצאי הביקורת בפרק על הובלה בשעת חירום. ממצאים אלו מצביעים על כך שהסדרים להבטחת הובלה של אספקה חיונית לאזרחים בשעת חירום לא עמדו במבחן, הן בגלל תכנון לקוי והן בגלל ליקויים בהפעלה לשלביה.

הוועדה רושמת לפניה את ההודעה, כי משרד התחבורה בתיאום עם צה"ל והמפקח על כוח אדם פועל לארגון מחדש של מכלול סדרי ההובלה האזרחית בשעת חירום ומפנה תשומת לב הממשלה לצורך להבטיח השלמת הארגון מחדש בהקדם ועדכונו המתמיד, בהתאם למסיבות המשתנות.

23. השירותים לתייר (משרד התיירות)

ועדת הכספים מציינת דברי הביקורת שמשרד התיירות עוד לא פעל די הצורך כדי להבטיח לתייר שירותים ברמה נאותה.

הוועדה מפנה תשומת לב הממשלה לצורך להפעיל, לחזק ולהרחיב סמכויות הטיפול והפיקוח לגבי שירותי התיירות, כולל תיירות עממית — בהיותם נמצאים בתחום אחריותם של מספר משרדי ממשלה ורשויות ציבוריות אחרות.

יש לשקול גם את הצורך בהכנת הצעת תחיקה מיוחדת וכוללת בנושא זה.

24. מקלטים ומתקנים בטחוניים בישובי ספר (צנא הגנה לישראל)

ועדת הכספים מציינת ממצאי הביקורת מהם עולה שחלק ניכר מהמקלטים שנבנו בישובי ספר לא היו בעבר במצב תקין ובכמה מהם לא ניתן היה להשתמש כלל; במקרים אחרים נבנו מקלטים שלא ענו על הצרכים או התקנים הדרושים. הסיבות העיקריות לכך היו ליקויים בתיכון המקלט, בנייתו או מיקומו וכן העדר החזקה שוטפת. רמת התחזוקה והטיפול במערכות אזעקה וגדרות היתה ירודה ביותר.

הוועדה מציינת את השיפורים שחלו לאחרונה בתחום המקלטים ומתקנים בטחוניים אחרים בישובי ספר ורושמת לפניה הודעת ראש אגף המטה הכללי על ההסדרים הארגוניים להגברת הפיקוח על תחזוקת המקלטים.

הוועדה מקבלת דעת הביקורת שיש להגדיר בבירור חלוקת האחריות בין הגורמים השונים הנוגעים בעניין. את האחריות העליונה לפיקוח על תקינות המקלטים מן הראוי להפקיד בידי צה"ל או גוף מרכזי אחר המומחה לעניין.

25. תפיסת רכב אזרחי (צנא הגנה לישראל)

בעקבות ממצאי הביקורת בפרק על תפיסת רכב אזרחי רושמת לפניה הוועדה, כי קיימות הוראות מפורשות של המטה הכללי בנושא של תפיסת רכב אזרחי וכי הוצאו חוזרים ונהלים מיוחדים בנוון, על מנת להשיג את מגמת הממשלה ושלטונות הבטחון לשמירת זכויותיהם של תושבי השטחים המוחזקים.

26. הממשל הצבאי בשטחים המוחזקים (צנא הגנה לישראל)

ביקורת המדינה, שליוותה פעולות הממשל הצבאי מיום כינונו, הקיפה את ההסדרים הארגוניים והמינהליים, את הפעולות בתחום המינהל האזרחי ואת ההסדרים לקיום הבטחון והסדר הציבורי: הממצאים שהועלו על ידי הביקורת, ושהתייחסו לתקופה עד סוף דצמבר 1967, גידונו עם הגופים הנוגעים בדבר; רבים מן הממצאים באו על תיקונם עוד במהלך הביקורת.

הביקורת הצביעה על הצורך להשלים ולהפעיל בהקפדה נהלים בתחומים שונים, במיוחד בענייני כספים וחשבונות; בטיפול ברשויות המקומיות, בנכסים נטושים וברכוש ממשלתי.

ועדת הכספים מציינת דברי ביקורת המדינה, כי ממצאיה על פעולות הממשל בשטחים המוחזקים מצביעים באופן כללי על הצלחה בולטת של הממשל במילוי משימותיו העיקריות — החזרת החיים האזרחיים והמשקיים למסלולם תוך שמירה על הבטחון והסדר הציבורי: הממשל הצבאי התחיל לפעול מיד אחרי פעולות הלחימה ועל ידי כך לא השאיר תקופת ביניים של חלל ריק; עלה בידו ליצור תנאי בטחון אישי לנמצאים בשטחים; השירותים החיוניים חודשו מיד; האספקה הייתה סדירה ורצופה; הובטח המשך הפעילות הכלכלית והופעל כוח האדם המקומי כל כמה שאפשר בעיסוקיו הרגילים; נעשה מאמץ להמציא עבודה למחוסריה על ידי ביצוע עבודות יזומות בהיקף גדול; הפעילות העצמאית של הרשויות המוניציפליות נמשכת במלואה תוך סיוע כספי ניכר מצד הממשלה; הלימודים בבתי הספר חודשו ברמת הגולן וברצועת עזה עם תחילת שנת הלימודים ולאחר מכן

גם ביהודה ובשומרון; שיווק התוצרת החקלאית, אף מחוץ לשטחים המוחזקים, אורגן בהצלחה ומנע היווצרות עודפים בלתי מנוצלים.

*

27. הוועדה תדון בדו"ח שר האוצר על ביצוע סיכומיה והצעותיה לדין וחשבון השנתית מס' 17 ותדווח לכנסת על תוצאות דיוניה.

ועדת הכספים מייחסת חשיבות לפעולתו העקבית של אגף הפיקוח הכללי במשרד האוצר, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בדו"חות על תיקון הליקויים, ומציינת אותה בהערכה. אגף הפיקוח עושה בהתמדה לתיקון הליקויים שמעלה הביקורת במשרדי הממשלה והוא שוקד להנחיל לכל המשרדים קביעות הביקורת שיש להן משמעות כוללת.

*

28. ועדת הכספים חוזרת ומציינת את חתירתה המתמדת של ביקורת המדינה לשיפור המינהל הממלכתי, להעלאת רמתו ולהעמקת תודעת הביקורת בקרב, והיא מביעה מלוא הערכתה להשגי הביקורת והרחבת תחומי פעולתה שתוצאותיהן ניתן לראות בכל תחומי המינהל.

לצד חשיפת הליקויים ועמידה על תיקונם מרחיבה הביקורת יותר ויותר את קביעותיה העקרוניות שכוחן יפה לכלל הגופים המבוקרים ויש בהן להוסיף אריחים לבניין התקין של המינהל. ראויה להערכה מיוחדת בשנת הביקורת החולפת העובדה שמבקר המדינה גטל על עצמו את המשימה הקשה במיוחד להפעיל את הביקורת בכל שטחי הממשל הצבאי, מיד עם כינונו. בכך כיוון לרצונו ומסורתו של העם שאף בימות חרום וסערת קרב אין להסיה את הדעת, אף לרגע, מערכי יסוד של מוסר, טוהר מידות וסדר טוב, הטבועים בתודעתו.

ביצוע הצעותיה של ועדת הכספים לדו"חות השנתיים של מבקר המדינה

כפי שאושרו על ידי מליאת הכנסת

בדין וחשבון זה כלולים ממצאי ביקורת הנוגעים לביצוע הצעותיה של ועדת הכספים, כפי שאושרו במליאת הכנסת, לדינים וחשבונות שנתיים קודמים של מבקר המדינה. נושאי ממצאים אלה, ההצעות שאליהן הם נוגעים, ומקומם בדין וחשבון שנתי זה הם כדלהלן.

דו"ח שנתי 18

- העברות מפרטי שכר, עמ' 12.
- הלוואות לחברת ספנות, עמ' 98.
- המרכז לתפוצות, עמ' 170.
- ההוצאה לפועל, עמ' 372.
- הכשרה מקצועית בדרך החניכות, עמ' 422.
- משק המשאיות, עמ' 498.
- הובלה בשעת חירום, עמ' 525.

דו"ח שנתי 17

- הנפקה של אגרות חוב, עמ' 22.
- הטיפול בענייניהם של בדואים, עמ' 329.
- הטיפול בהתחייבויות יצוא, עמ' 338.
- מרכז ההשקעות — מילוי תנאי יצוא, עמ' 339.
- רשות חסות הנוער, עמ' 391.
- פיקוח על שירותי כבאות, עמ' 461.
- בנייה באמצעות חברת שיכון ציבורית, עמ' 478.
- משק המשאיות, עמ' 498.

דו"ח שנתי 16

- הטיפול בגימלאות, עמ' 103.
- הפיקוח על טיב המזון, עמ' 192.
- המועצות הדתיות, עמ' 214.
- מחלקת בינוי ונכסים, עמ' 357.
- מינהל שירות העובדים ברשויות המקומיות, עמ' 446.
- שינוע מטענים במל חיפה, עמ' 684.
- ממצאים בעלי משמעות עקרונית בדו"חות על רשויות מקומיות, עמ' 446.

דו"ח שנתי 15

- סעד למשפחה ולפרט הנוזקים, עמ' 377.
- בטיחות בדרכים, עמ' 511.
- פיקוח על בתי ספר לנהיגה, עמ' 516.
- משק המשאיות, עמ' 498.